

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Caput XV. De silentio Fratrum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

Doctrinali, ut supra Cap. 30. & Bellarmin. dicto Cap. 41. versic. itaque, qui, saltem hos fratres à labore manuum excutare non audent: & Sylvest. verb. (Hera) §. 3. ait, eos esse in statu periculo-

so, quando circa exercitia corporalia sunt negligenter. Ex dictis ergo constat, qui sunt, qui laborare, & quibus laboribus in Religionem teneantur.

CAPUT XV.

De silentio Fratrum.

TEXTVS.

Commendat autem Apostolus silentium, cum in eo precipit operandum: & quem admodum Propheta testatur, Cultus iustitia silentium est: & rursus, In silentio & spe erit fortitudo vestra. Ideoque statuimus, ut dicto Completorio silentium teneatis, usque ad Primam dictam sequentis diei. Alio vero tempore licet silentij non habeatur observantia tanta, diligentius tamen à multiloquio caveatur. Quoniam (sicut scriptum est, & non minus experientia docet) In multiloquio peccatum non deerit: &, Qui in se consideratus est ad loquendum, sentiet mala. item: Qui multis utitur verbis, laedit animam suam: & Dominus ait in Evangelio: de omni verbo otioso, quod loquuti fuerint homines, reddet rationem de eo in die iudicij. Facias ergo unusquisque sceleratam verbis suis, & cor franos rectos ori suo, ne forte labatur & cadat in lingua sua, & insanabilis sit casus eius ad mortem, custodiens cum Propheta vias suas, ut non delinquat in lingua sua: & silentium, in quo cultus iustitia est, diligenter & caute studeat observare.

GLOSSA III.

Secundum præceptum, quod inter exhortationes repetitur, de silentio tractat. Hoc autem in Regula non exhortationem, sed præceptum esse, expressè patet ex illis verbis, Ideoque statuimus, &c. quæ non consilium, sed mandatum sonant. Secundò, quia hic articulus præcedit, & pòtèd fuit mitigatus ab Innocentio IV. Tertio, quia ita consuetudine, & communi Ordinis consensu ab eo ibi receptum est, ut nullus unquam de hoc dubitaret. In hoc Cap. circa silentium duo statuuntur: primum est, ut dicto Completorio, usque ad Primam dictam sequentis diei, silentium observetur: secundum verò, quod licet extra prædicta tempora ita arctè silentium non observetur; diligentius tamen multiloquium caveatur. Cum hoc Cap. Regula consonat & Benedictus Cap. 42. Regula: Omni tempore (ait) silentium debent studere monachi, maxime verò nocturnis horis. Et infra: Et exeuntes à Completorio, nulla sit licentia denuo cuiquam loqui aliquid, excepto, si necessitas hospitum supervenerit, vel Abbas alicui aliquid iusserit. Circa primam partem sciendum est, olim in Regula Alberti majorem fuisse silentij observantiam: ita enim in illo cautum erat: Statuimus, ut ab hora vespertina, usque in horam tertiam sequentis diei silentium teneatis, nisi forte necessitas, vel causa rationalis, aut licentia Prioris silentij interrumpat. Hæc Albertus. Innocentius igitur IV. hoc statutum temperavit, ut solum à dicto Completorio, usque ad Primam dictam sequentis diei silentium observetur. Ex alia verò parte illa permissio, quæ in Regula Alberti continebatur, nempe, Nisi forte necessitas, vel causa rationalis, aut licentia Prioris silentium interrumpat, ab eo sublata est: & absolute, sine ullo alio temperamento, silentium à dicto Completorio, usque ad Primam dictam sequentis diei, servari decrevit.

Secundò notandum est, Regulam à dicto Completorio, & non ab hora Completorii, silentium statueri: ex quo clarè fit, quamvis hora debita Completorii transacta sit, si tamen à Communitate Completorium non fuerit recitatum, silentium non obligare. Et idem etiam censendum est, si ante horam consuetam dicatur; ex tunc (scilicet) obligare. Tertio quaeritur, an occurrere solemnitate aliqua, vel alia rationabili causa possit Completorium (ne silentium frangatur) usque ad decimam, vel undecimam noctis horam differri: vel (quod ab aliquibus observari videmus,) licitè fiat, ut hora competentis duo vel tres Communitatis fratres hoc officium in choro persolvant, & postea omnes idem officium in choro dicant: ut illi intentioni Ecclesie satisficiant, & hora debita officium persolvatur; hi verò Completorium, (quod ipsi de silentio vocant) adimpleant: & dicto hoc, silentium teneatur? Respondeo, quod, existente aliquando causa rationabili, non erit peccatum, Completorium aliquantulum differri: imò etiam si causa rationabilis non adsit, si ratio fiat, non erit peccatum mortale, ex his, quæ supra de Horis Canonicis diximus. Et credo convenientius fieri, ut, rationabili causa existente Completorium differatur, quam dispensare, ut, dicto Completorio, Communitas confabulari possit. Illud verò, quod ab aliquibus de duplici Completorio fingitur, sine fundamento videtur. Quod, cum Regula absolute post dictum Completorium obliget, sic urgeri potest. Vel hoc officium, quod à duobus vel tribus recitatur, est verè officium Completorii, & tunc eo dicto, Regula obligat; nam absolute in ea habetur, ut dicto Completorio silentium teneatur: vel non est vere officium Completorii, & sic frustra recitabitur, ad satisfaciendum horis debitis, ab Ecclesia ad officia divina deputatis, Tum

Handwritten marginal notes in red ink, including the word 'Tunc' and 'Operari'.

Handwritten marginal notes on the right edge, including 'Legend. Cap. 33' and 'JESU MARI'.

Tum etiam, quia possent Prælati similiter duplicem Primam fingere, & unam hora debita persolvere, & alteram hora undecima vel duodecima, & compellere Religiosos ad servandum silentium, usque ad prædictam horam.

Quartò considerandum occurrit, nomine silentij non tantum intelligi cessationem à loquutione, sed etiam à quolibet alio strepitu, qui alios possit inquietare: nam silentium, utriusque privationem includit, ut patet ex illo Sapientia 18. Dum medium silentium teneant omnia. Et præterea, quia cum finis Regulæ sit, ut omnes tunc & orationi, & quieti vacent, & hæc æquè & loquutionibus, & strepitu impediuntur, patet, utriusque silentium hic præcipi.

Quintò observandum est, hoc Regulæ statutum æquè Prælatos ac subditos obligare. Et quamvis in Constitutionibus nostris permiffum sit Superioribus, ut in eorum cellis silentij tempore aliqua loqui liceat: hoc tamen, sicut ibi exprimitur, de verbis planè necessariis intelligendum est, & quæ commodè in aliud tempus reservari non possint: alias non minus, quam alij subditi, Regulæ transgressores fient. Nam & Constitutio amplio rem potestatem, quam pro necessariis colloquiis, ipsis concedere non potuit. Quare tantum Regulam declaravit pro necessariis. Unde hoc est discrimen inter Prælatos, & subditos, quod si sine licentia, etiam necessaria illo tempore loqui non possint: illi verò generalem loquendi de necessariis licentiam à Constitutionibus acceperunt.

Sextò oportet notare, Innocentium delevisse ex Alberto Regulam illam, Nisi forte necessitas, vel causa rationabilis, aut licentia Prioris silentium interrumpat. Quo factò satis significavit, se velle excludere omnes excusationes ad silentij fractionem, ut majori cum cautione & sollicitudine observetur. Quare in hoc, ab Alberto traditam constitutionem de silentio restrinxit, & coarctavit.

Septimò circa illa verba, Alio vero tempore licet silentij non habeatur observantia: tanta diligentia tamen à multiloquio caveatur. Notandum est, alius temporibus, Regulam voluisse, suo modo silentium observari: quamvis non ita strictè, sicut fit dicto Completorio: diligentissime tamen, ut non solum verbis otiosis, sed etiam à multiloquio caveatur, inijungit. Hoc igitur interest, ex mente Regulæ, inter silentij tempus à Completorio usque ad Primam constitutum, & inter alia diei tempora, quod, dicto Completorio, non solum à multiloquio & aliis colloquiis, sed etiam ab omni loquutione, nisi inevitabili necessitate urgente, cessandum est: aliis verò temporibus, licet necessariis loquutionibus à Regulam uti permiffum sit: expressè tamen multiloquia prohibentur.

Ultimò, ut hanc silentij materiam absolvamus, aliqua ex Patribus de utilitate, & fructibus silentij, & de damnis linguæ in multiloquio, in otiosis verbis, vel facetiis, profertamus; illud tamen primo ad majorem silentij commendationem referentes, quod Suidas, & Zenodorus, & cum eis Erasmus in proverbij verbo (Pythagoræ silentium) commemorant, apud Gentiles JESU Pythagoram pro mysterijs suæ Religionis, discipulis suis Quinquenne silentium indicere solitum.

Ad Patres verò accedamus, qui passim & Thom. à Jesu Oper. Tom. 1.

silentij fructus commendant, & linguæ multiloquium, otiosa verba, ac facetias damnant. In primis D. Augustin. ad Fratres in eremo, in sermone de silentio sic ait: Silentium (Fratres charissimi) inter cetera vobis in eremo summè necessarium est. Omne enim, quod non edificat, in periculum vertitur dicentium, & audientium. Lingua nostra sensum nostrum sequatur & rationem, non voluntatem. Non enim debemus tantum oculos clausos servare, sed & linguas intra dentes reservare illas: sermo enim vanus vanæ conscientia index est. Qualis enim es, tales sermones loqueris: talis & mens comprobatur. Et qualis fueris in factis, talis comprobaberis in verbis. Stultus enim valde est, qui non prius verbum dedit ad linguam rationis, quam ad linguam oris educat. Qualis est homo in mente, talem verbositas depingit in ore. Verbositas hominem conducit in jocularium, humana natura dignitatem deponit, honores sibi rapit, inimicos infinitos acquirit. Inflamat denique linguæ mobilitas, in adolescentia ad jocosam, in virili ætate ad fraudulentam: sed in senili ad detractoria.

Restringenda est igitur hæc parva favilla, ne in magnam veteratur flammam: sarculus, ne crescat in lyvum: gutta, ne timefeat in fontem. Majus est denique (fratres) linguam refrænare, quam capere civitatem: quia illud insultat exterius, sed istud interius. Hæc sumuntur arma contra teipsum, sed ibi de alieno. Summa tamen veterandam est, & depressa dejectio, non posse linguam refrænare, & vile non posse ligare membrum. Ecce, lingua egredi querit, morum perquirat.

Tu verò (ô Monache) per temperantiam ipsam refrena, appone ei pessulum rationis, circumdanda eam maturitate discretionis. O lingua, tu periculum immitis, & lucem producis: discordiam sæpe spargis: & perditionis venenum & detractionis pars: & ad infernum, qui tibi credunt, conducis.

O Monache, cognosce linguam nequam, fuge eam, despice eam, si potes, confunde eam. Sed volo instruere tuam linguam bene loqui. Vis bene loqui? Da ei moderatum modum. Pretiosa enim lingua non novit nisi verba divina sæpe conferte. O quam sanctum est os, unde semper caelestia erumpunt eloquia!

O Monache, considera te redditurum rationem de omni verbo otioso, & tanto magis quanto minus mundo es obligatus. Non enim in foro, sed in cella habitare debes: non familiam, sed familiarum animas oratione pascere debes. Solitudo est igitur tibi necesse, multum loqui, nec inter homines conversari, nec mercantiam pertractare, unde vivas. Nam mercantiam in Monacho, usuram occultam existimamus.

Ama igitur (ô Monache) solitudinem, fuge linguæ multitudinem, ne comprehendaris in verbo, ne confundaris in factò. Et si interrogatus fueris, melius est, ad singula respondere breviter, quam diutius immorando, verba curiosa & proluxa extendere. Verbositas enim quid aliud est, quam semen, quod fructum non facit? O verbosè, erubescè, & considera tuam grandem miseriam. Quid enim aliud es, quam sai infatuatum, quod ad nullum valet condimentum? verè infructiferus es, & infructiferos facis, qui te libenter audiunt.

JESU MARIA Discursus in hoc Regula Capite item Commemorat.

Francisci à S. Elia in hunc textum, qui uberrimè describunt multiplices silentij fructus, & gravia damna lapsuum linguæ.

Qualis quisque est, tales sunt ejus sermones.

Verbositatis innumera & enormia mala

Solitudo est igitur tibi necesse, multum loqui, nec inter homines conversari, nec mercantiam pertractare, unde vivas. Nam mercantiam in Monacho, usuram occultam existimamus.

Religioso ad interrogationes breviter respondendum.

84. 18.

Legend. Cap. 33. & 34. Part. 2. disc. monast. Tom. 1. Oper. Joan. à JESU MARIA Emmauelis à

JESU Spirit. II

O verbose mendax, qui veritatem raro dicere voluisti! O loquax, cognosce te ipsum: nam loqui nunquam erubescis, nec consideras, quid, sed quantum dicere possis. Non mensuras verborum sententias, sed tantum ut fatieris. O verbose, erubescite, quia omnino cognoscetis, quid agis. Nam tua conditio est, occulta manifestare, nota in Conventibus predicare. Sed si nescis, somnias inaudita, fingis te scire quod nescis, ut libenter audiaris à cunctis.

O artifex mendaciorum, ò faber fabularum, lege quod dicitur: Quia vir linguosus non dirigitur super terram, nec dirigitur in terra promissionis. O Monache & tu diligenter attendas. Nam qui non refrænât linguam suam, hujus vana est Religio. Qui non custodit linguam suam, Monachus non est: qui autem moderatur linguam suam, prudentissimus est, verusque monachus est.

Eja ergo (Fratres mei) amate silentium: potius custodiam ori vestro: estote solitarii, ut sitis Angelis sociati: estote rustici, ut sitis cives sanctorum, & domestici DEI: estote muti, ut sitis loquaces: loquimini DEO, ut sitis vetaces: contemplete in eremo, ut contemplemini à Sanctis in celo: elevate capita, ut elevemini corde: extendite brachia, ut extendamini toto corpore volantes ad cælum, ad quod perducat nos Christus DEUS noster Amen. Hæc Augustinus.

D. Bernardus in *serm. de triplici custodia* manus, linguæ, & cordis. Quis sanè numeret (inquit) quantas modicum linguæ membrum contrahat sordes: quam multiplex in labiis incircumcisus immunditia coaguletur: quam sit gravis pernicies oris incircumspecti? Est enim lingua dissoluta in sermonibus otiosis: est lingua impudica, est & magniloqua: quarum prima lasciviat, loquens arrogantiam famulatur. Est etiam lingua dolosa, & item lingua maledica: quarum altera in falsiloquiam, & adulatoriam subdividitur: altera verò nunc in facie contumelias irrogat, nunc detrahit in occulto. Quod si de omni vel otioso verbo, quodcumque loquuti fuerint homines, DEO sunt reddituri rationem in die iudicii; quamò districtius de verbo mendaci, mordaci, & injurioso, de elato, vel lascivo, de adulatorio, aut detractorio, judicabuntur. Quam vera sententia (fratres,) in multiloquio nõ effugiendum peccatum. (Uti enim præteream cetera) si propterea est otiosum verbum, quod nullam rationabilem causam habet; quam rationem de eo reddere poterimus, quod est præter rationem?

In multiloquio non evitatur peccatum.

Temporis pretiositas.

Ad quid id à Deo nobis concessum.

Nemo vestrum (fratres) parvi æstimet tempus, quod in verbis consumitur otiosis: siquidem tempus acceptabile est, & dies salutis. Volat verbum irrevocabile, volat tempus irremediabile, nec advertit insipiens, quid amittat. Libet confabulari (ajunt) donec hora prætereat. O donec prætereat hora? O donec pertranseat tempus? Donec prætereat hora, quam tibi ad agendam penitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad promerendam gloriam miseratio Conditoris indulget? Donec transeat tempus, quo divinam tibi repropitiare debueras pietatem, properare ad Angelicam societatem, suscipere ad amissam hæreditatem, aspirare ad promissam felicitatem: excitare remis-

sam voluntatem, flere commissam iniquitatem? Sic nimirum, sic Agricola, cum diu desiderata affuerit opportunitas seminandi: Sic venores, cum expectatum tempus purificationis advenit, invenisse occupationes, & quasi irreprehensibiliter sine opere diem transigisse lætantur? Sic instantibus nudinis, instiores necesse moras, occasiones querere solent, ne quem forte sibi ex eis quæstum provenire contingat? Sic denique pauperes mendicantes, cum multis clamoribus evocatus tandem affuerit elemosinarum distributor, diverticula captant, & concurrentibus sociis vacuos ambiunt occupare recessus, & fovere latebras in angulis platearum?

Utinam tamen, vel solum tempus vitæ amitteretur in his verbis! sed multi in his etiam vitam amittere comprobantur: nec modo ipsi amittere, sed adimere quoque, & hoc fratribus suis. An non amittunt vitam detractores, DEO odibiles, odibiles vitæ?

E: paucis interjectis ait: Vilis res est mulca moriens, sed exterminat oleum suavitatis. Tenebrum membrum lingua; aut tamen vix teneri potest: substantia quidem infirmum atque exiguum, sed uti magnum, & validum invenitur. Modicum membrum est, sed nisi caveas, magnum malum. Tenuis est & lata, apusissimum vacuandis cordibus instrumentum: sicut multorum mihi inter vos conscientias arbitror attestari, nisi forte omnes tam perfecti simus, ut nunquam nobis, post longas confabulationes, inventa sit mens quodam modo vacua, meditatio minus devota, sicca magis affectio, & holocaustum orationis non usque adeo pingue, propter verba, sive quæ diximus, sive etiam quæ audivimus, verba tamen. Facile enim lingua labitur, nec minus facile illabitur cordi, ita, ut multis inter loquendum minus profertur, quod propriam cohibuerint, dum non caventur alienam.

Utile est frater, qui tibi loquitur: sapiens est Religiosus ac timens DEUM: plus dico: Dominus Angelus est, & Angelus lucis: etiam sic cave tibi, ne audias unde lædatis. Nec personam sedulum velim tibi suspectam esse, sed linguam: præsertim in sermone communi. Bona quidem columbæ simplicitas, sed in hac parte serpentes quoque astutiam non omittas. Huc utique Bernardus.

Gregorius *Lib. 7. Moral. Cap. 17. super illud Job 6. Ad increpandum tantum aloguia concinnatis, & in ventum verba profertis* (inquit). In ventum verba proferre, est, otiosa dicere. Nam sæpe, dum ab otiosis verbis nequaquam lingua compescitur, ad temeritatem quoque stultæ increpationis efficiantur. Nam, dum otiosa verba cavere negligimus, ad noxia pervenimus.

Et infra. Quod autem multiloquio quisque serviens, rectitudinem justitiæ tenere non possit, testatur Propheta, qui ait: *Vir linguosus non dirigitur in terra.* Hinc Salomon iterum dicit: *In multiloquio peccatum non dicitur.* Hinc Iudas ait: *Cultus iustitiæ silentium, videlicet, indicans, quia mentis iustitiæ desolatur, quando ab immoderata loquutione non parctur.* Hinc Jacobus dicit: *Si quis putat se Religiosum esse, non refrænans linguam suam, sed seducens cor suum; hujus vana est Religio.* Hinc

Monachus nõ est, qui non custodit linguam suam.

Innumera oris incircumspecti pernicies & immunditia.

In multiloquio non evitatur peccatum.

Temporis pretiositas.

Ad quid id à Deo nobis concessum.

Nemo vestrum (fratres) parvi æstimet tempus, quod in verbis consumitur otiosis: siquidem tempus acceptabile est, & dies salutis. Volat verbum irrevocabile, volat tempus irremediabile, nec advertit insipiens, quid amittat. Libet confabulari (ajunt) donec hora prætereat. O donec prætereat hora? O donec pertranseat tempus? Donec prætereat hora, quam tibi ad agendam penitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad promerendam gloriam miseratio Conditoris indulget? Donec transeat tempus, quo divinam tibi repropitiare debueras pietatem, properare ad Angelicam societatem, suscipere ad amissam hæreditatem, aspirare ad promissam felicitatem: excitare remis-

Videm. Hinc rursus ait: *Sit autem omnis homo velox ad audiendam, tardus autem ad loquendum.* Hinc iterum adjungit: *Lingua inquietum malum, plena veneno mortifero.* Hinc per semetipsum nos *Matt. 12.* veritas admonet dicens: *Omne verbum otiosum, quod loquuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die judicii.* Otiosum quippe verbum est, quod aut ratione justæ necessitatis, aut intentione piæ utilitatis caret. Si ergo ratio de otioso sermone exigitur, pensandum valde est, quæ pena illud multiloquium sequatur, in quo etiam per superbia verba peccatur.

Sciendum quoque est, quod ab omni rectitudinis statu depereant, qui per noxia verba dilabuntur. Humana etenim mens, aquæ more, circumclusa, ad superiora colligitur: quia illud repetit, unde descendit. Et relaxata deperit: quia se per infirma inutiliter spargit. Quot enim supervacuis verbis à silentii sui censura dispensatur, quasi tot rivis extra se ducitur. Unde & redire interius ad sui cognitionem non sufficit: quia per multiloquium exterius sparsa, vim intimæ considerationis amittit. Totam igitur sese insidians hostis vulneribus detegit: quia se nulla munitione custodiæ circumcludit. Unde *Prov. 25.* scriptum est: *Sicut urbs patens, & absque murorum ambitu: ita vir, qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum.* Quia enim murum silentii non habet, patet inimici jaculis civitas mentis: & cum se per verba extra semetipsum ejicit, apertam se adversario ostendit: quam tanto ille sine labore superat, quanto & hæc eadem, quæ vincitur, contra semetipsum per multiloquium pugnât.

Et paucis interjectis prosequitur: *Lingua sub magni moderaminis liberatione frænanda est, non insolubiliter liganda: ne aut laxata in vitium defluat, aut restricta, etiam ab utilitate torpescat.* Hinc per Sapientem dicitur: *Sapientis tacetis usque ad tempus:* ut nimirum, cum opportunum considerat, postposita censura silentii, loquendo quæ congruunt, in usum se utilitatis impendat. Hinc Salomon ait: *Tempus tacendi, & tempus loquendi.*

Discretè quidem vicissitudinum pensanda sunt tempora: ne aut cum restringi lingua debet, per verba se inutiliter solvat: aut cum loqui utiliter potest, semetipsum pigrè restringat. Quod bene Psalmista considerans, brevi postulatione complexus est, dicens: *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantia labiis meis.* Ostium namque aperitur, & clauditur. Qui ergo ori suo nequaquam ponit obstaculum, sed ostium petit, aperit: docuit, quod & per disciplinam retineri lingua debeat, & ex necessitate laxari, quatenus os discretum, & congruo tempore vox aperiat, & rursus congruo taciturnitas claudat.

Divus Joannes Chrysostomus de otiosis confabulationibus, *Homilia 17.* in Epistolam ad Ephesios *Capitulo 5.* in expositione morali, sic ait: *Nullus sit nobis sermo otiosus.* Ex otioso quidem sermone incidimus & in absurdos. Præsens tempus non effundendi gaudii, sed luctus est, tribulatiohum & lamentationum. Tu ve d' leviter urbanis facetiis joculariis? Quis athletarum stadium ingressus, relicta solitudine cum adversario certandi, facetiis utitur? Instat diabolus: circuis ruginens, ut rapiat: omnia movet ac tentat:

Thom. à Jesu Oper. Tom. I.

omnia adversus caput tuum invertit, extraque nidum ejecere te molitur: dentibus stridet ac fremit: ignem spirat adversus salutem tuam: & tu sedes, facietas effundens, & quæ stolta sunt, & ad rem non conveniunt, effutens? Poteris itaque ipsam bene superare? Ludimus dilecti? vis discere sanctorum conversationem?

Audi Paulum dicentem: *Per triennium* *Ad. 20.* (inquit) *noctis ac die non destiti cum lachrymis admonere unumquemque vestrum.* Si verò pro Miletsiis & Ephesiis tanta usus est diligentia, non facietas loquens, sed cum lachrymis admonitionem inferens: quid de aliis dici poterit? Audi verò quid & Corinthiis dicat: *Ex multis tribulatione* (inquit) *& angustia cordis scripsi vobis per multas lachrymas.* Et iterum: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis offenditur, & ego non uror? Quin audi, quid & alibi dicat: Nam & nos* (inquit) *qui sumus in hoc tabernaculo, gemimus.* Et per singulos dies (ut ita dicam) ex hoc mundo migrare cupiente Apostolo, urider, & ludis?

Belli tempus est, & tu quæ tripudiantium Belligentis, quomodo sunt tristes, contractæ, superconditio cibus terribiles, & horrore plenæ? Vide aciem describi-oculorum austeram, cor excitatum, saliens & palpitans, animum collectum, trementem, ac trepidantem (ut malam disciplinam rerumque concinnitatem taceam). Itaque apud illos non licet turpe verbum dicere, imò nec loqui quidem temere. Multum silentii illis, qui in exercitu sunt, sibi invicem mandantibus. Si ergo illi, quibus cum sensibilibus & carnalibus hostibus bellum est, quique nihil ex sermonibus noceri poterunt, tanto orantur silentio: tu cui in sermonibus bellum est, imò potior pars belli, eam tibi partem incautam relinques & nudam? An ignoras, quod hinc potissimum plaribus insidiis obruimur? Ludis, deliciatis, facietas dicis, acrisum moves, nihil ista curans? Quot sunt ex facietis perjurta, quot incommoda, quot stultiloquia? Sed tales (inquis) non sunt facietas. Verum audi, quod omnem facietiarum urbanitatem rejecerit Apostolus.

Belli tempus est, pugnae, vigiliarum, custodiæ, armaturæ & aciei. Nullum hic locum habet ridendi tempus; illud enim mundi est. Audi Christum dicentem, *Mundus* (inquit) *gaudebit, vos autem contristabimini.* Malorum tuorum gratia crucifixus est Christus, & tu rides? Alapis percussus est, tantaque commodi tui gratia ad avertendam tempestatem, quæ te occupabat, passus est, & tu deliciatis? Et quomodo, quælo, ipsum non magis ad iracundiam provocas? Hæc ille.

Divus Bonaventura *lib. 3. Pharatra Cap. 30.* de multiloquio Gregorium referens in moralibus, *Certum est* (inquit) *quod verbosus vir justificari nequeat.* Item: *Mentis justitia desolatur, quando ab immoderata loquutione non paritur.* Idem Gregorius in Pastoral. *Quia murum silentij non habet, patet inimici jaculis civitas mentis: & cum se per multa verba extra semetipsum ejicit, apertam se totam adversario ostendit; quam ille tanto sine labore superat, quanto & hæc eadem quæ vincitur, contra semetipsum per multiloquium pugnât.* In Proverb. dicitur: *Sicut urbs patens, & absque murorum ambitu: ita vir, qui non potest*

IESU
Spir.
II

in loquendo cobibere spiritum suum. Idem super Ezech. Valde difficile est, ut qui multa loquitur, non etiam mentiatur. Ilidorus in Synonymis: *Loqui multum stultitia est, & vox insipientis in multiplicatione sermonis.* Idem: *Multiloquium non declinat peccatum: fluxus enim exundans, citò colligit lutum.* Hucusque Bonaventura.

Ac denique Petrus Damianus silentium *serm. 2. de vitio lingua* his verbis commendat: Curate ergo (fratres mei) cum invicem convenitis, ut

Monasti-
ci inces-
sus deco-
rum.

Linguae
fratrum
adhiben-
dum.

Verba
otiosa
mentem
laedunt,
ut cibi
quidam
stoma-
chum.

Vana se-
curitas
ex silentio
cavenda.

Linguae
vitiis
gravissi-
mis cri-
minibus
aequale.
Iacob. 1.6.

Iacob. 3.

honestè, graviter, & morosè, incedere studeatis: quatenus debet morificationis insignia praefere-
rentes, & inter vosmetipsos quietè ac pacificè
fraterna valeatis charitate congruere, & extrin-
secus adveniantibus sanctae conversationis ex-
empla praebere: praecipue tamen, loquacitatis
vitio seve è ac vigilanter obstitere, prurienti lin-
guae fratrum sobriè moderaminis adhibere: ne
(quod abli) brevis horae spatium perdatis (otiosa
loquendo) quod per plures dies acquisistis orando:
& nunc ex lingua leviter effluat, quod mentem
postea (paenitendo) graviter premat. Saepè
namque inter reliquos cibos unus fortasse à com-
edente trajicitur, qui per plures dies postmodum
occupans stomachum, minimè digeratur. Sic nimirum
inter multa verba, quae indiscretè profertimus,
impossibile est, ut non quandoque aliquid prodeat,
quo deprimi mentis nostrae stomachum sentiamus,
ac per hoc nequeat faciliè digeri, quia non potest
oblivioni traditum, à cogitatione deleri.

Nonnulli enim Fratrum, postquam se aliquando
siluisse meminerint, quadam (quasi ex ipso
silentio) securitate praesumpta, mox ad praefere-
nda vana quaerunt, & levia desunt: & non ad
necessitatis indicia, sed ad voluntatis potius
petulantiam indiscreta ora resolvunt. Quibus
perfectò valde timendum est, ne magis DEUM
de vitio vanitatis verbositate offendant, quam
sibi prius de silentio sui censura placaverant.
DEUM siquidem, quem silentio, & orationibus
insistendo, in se suscipere fortassis antè me-
ruerant, nunc vacando fabulis & sermonibus
otiosis tantò periculosius, quanto vicinius per-
sequi non formidant.

Et infra ait: *Quid autem vaniloquio potest esse deterius, quod non modo per semetipsum, infelicem animum lehaliter gravat; sed & ipsam honestae vitae religionem, quae hominem DEO jungit, evacuat?* Iacob testante, qui ait: *Si quis putat se Religiosum esse, non refranans linguam suam, sed seducens cor suum, huius vana est Religio.* Quibus nimirum verbis lucè clarè constat, quia in nihilum omnis nostra Religio redigetur, nisi sollicitè immoderata linguae lascivia compescatur. Qui rursus ait: *Qui in verbo non offendit, hic perfectus est vir.* Si viri perfectio in custodia verbi ponitur, perfectio patet, quia per effrenatae loquacitatis incuriam, omnis etiam perfectae vitae compositio dissipatur. Et si rem velimus diligenter inspicere, deterius peccat plerumque lingua, quam vita. Nam etsi vigilanter animam nostram custodire proponimus; tamen, quia propagati de carne cum peccato sumus, impediens saepius ipsa carnis infirmitas, peccamus: sed quicquid in humana conversatione delinquitur, fructuose poenitentiae remedio & crebris orationibus expiatur.

Confideremus ergo (Fratres charissimi) quam grave sit delinquere in lingua, quae com-

puncti & amari cordis interpret, pro nostris delictis efficaciter confitevit orare: & eam vanillimae loquacitatis virio ream atque obnoxiam divino conspectui reddere, quae nimirum in luxuriantia puritate persistens, nostris reatibus poterat veniam obtinere. Unde non immerito per virum Sapientem dicitur: *Flagelli plaga livorem facit: plaga autem linguae comminuit ossa.* Ecce, lingua ossa non habet, & ossa comminuit quia, cum ipsa per veniosa verba leviter effluit, forcia atque robusta virtutis nostrae facta corumpit. Nam cum mors & vita sit in manu linguae, valde cavendum est vitium, quod & manu ad feriendum vii dicitur, unde inaniter loquentis anima trucidetur. Unde non immerito idem, qui supra, Sapiens dicit: *Muli ceciderunt in ore gladii: sed non sic quasi, qui interierunt per linguam suam.*

Duo autem unicuique necessaria sunt, quae ab huius nequitiae peste custodire debeant, ut (videlicet) & propriam os à supervacuis sermonibus comprimat, & aures etiam ab ineptis alienae loquacitatis confabulationibus claudat. Quoniam hoc vitium non solum eos, à quibus oritur, lehaliter inficit: sed eos etiam, in quos effunditur, perniciose tabe corrumpit. Unde scriptum est: *Sepe aures tuas sibi, & noli audire re linguam nequam, & ori tuo facito ostia, & seras auribus tuis: Aurum tuum, & argentum conste, & verbum tuum facito stateram, & franos ori tuo recitas, & attende, ne forte labarum in lingua, & cadas in conspectu inimicorum insipientium tibi. & sit casus tuus insanabilis in mortem.* Salomon autem dicit: *Qui custodit os suum, custodit animam suam: qui autem inconsideratus est ad loquendum, sentit malum.* Nec enim credendum est, (Fratres mei) Sanctos Doctores (novi scilicet ac veteris testamenti) tot sententias sine causa adversus linguae vitium protulisse. Nisi enim huic morbo immane periculum inesse cognoscere, nequaquam adversus hunc tam aute è, tam multipliciter, tam uniformiter disputarent.

Ut enim cetera testimonia sacrae Scripturae praeteream, quem Apostoli verba illa non taceant, quae de hac perniciose terribiliter innotant, dicens: *Ecce (inquit) quantum ignis quam magnam sylvam incendit! Et lingua ignis, est universitatis iniquitatis: lingua constituitur in membris nostris, quae maculat totum corpus, & inflamat rotam nativitate nostra, inflammata à gehenna.* Non autem immerito lingua ignis dicitur: quia sicut de insipiente Salomon dicit: *Apertio oris illius inflammatio.* Si ergo ignis est, quae omnem virtutum nostrarum sylvam incendit: si universitas est iniquitatis: si totum corpus sua foeditate contaminat: si rotam nostrae nativitate inflamat, id est, si omne meritum instabilis vitae nostrae, suae damnationis incendio devorat: nisi linguam suam quis discreta moderatione custodiat, quis de sobrietate, quis de castitate praesumere, quis de jejuniis, sive de vigiliis, atque alia se poterit bona operatione iactare?

Ponamus ergo (Fratres charissimi) fratrum ori nostro: non ex eo verba scurrilia prodeant: non fluxae letitiae fomenta prorumpant. Non lingua nostra fratris infirmi vitam detractione mordeat: non bene currentis opera sub vitae huius incerto, praecipitanter extollat: non praeterita facta vel dicta inaniter recitet: non quid à secularibus agatur, inter fratres pestilenter enarret.

Coloss. 4. enaret. Servemus & nos quod Paulus Colofensibus præcipit, dicens: *Sermo vester semper in gratia sale sit conditus, ut sciatis, quomodo oporteat vos unicuique respondere.* Sic ergo lingua nostra modesta, sobria, discreta, pudica: sit oris nostri saliva virgo die crescente, & nisi utilitatis occasio præbeatur, usque in crastinum sive perendie incorrupta servetur.

Portatis vobiscum, portatis (fratres mei) clavem cellulæ: portate clavem lingue: opponitis pessulum ostio, adhibete retacula salubriter ori vestro. Auceps non emittit Accipitrem, nisi anferem videat: & Monachus dimittet linguam suam, si loquendi necessitas non assistat? Deditur venator catulum solvere, nisi lepus appareat: viliozem habeat Monachus linguam suam, quam ad nullius salutem vel commodum inutiliter solvat? Sudat lapis in manu oppugnantium mœnia: & incallum volet verbum de ore stantis in sanctæ militiæ disciplina? Arcus flexis cornibus frustra non intenditur, & rationale os ad effundendum superflua passim refertur? Parcitur pharetræ, ut ex ea sagitta leviter non exeat: non parcitur linguæ, ut mordax in quemlibet verbum, velut ictum vulneris non infligat.

Quid ad hoc fratres dicimus? qua nos argumentatione defendere, qua nos possumus artificiosa excusatione purgare? Nunquid non facilius est atque tranquillius tacere, quam loqui? Nunquid non laboriosius est, linguam per tot loquacitatis verba discurrere, quam in suo quietam silentio permanere? Unde non immeritò de quibusdam per Jeremiam dicitur: *Docuerunt linguam suam loqui mendacium: ut iniquè agerent, laboraverunt.* Laborasse dicuntur, ut iniquè agerent, qui tacendo utique, sine peccato melius quievisent. Esti fortè quemlibet fratrem in lingua se fatigare jugiter delectat, Paulum audiat, quid dicat Corinthis: *Quid ergo fratres? cum convenitis, unusquisque vestrum Psalmum habet, doctrinam habet, Apocalypsim habet, linguam habet, interpretationem habet, omnia ad adificationem fiant.*

Si quem ergo tædet linguam suam rigida silentii censura compescere, orando, psallendo, legendo, sive etiam adificationis verba profereudo, studeat eam salubriter exercere: ne cui nunc ardet lingua in loquendi concupiscentia, damnationis suæ postmodum comburatur in pœna.

Neque enim negligentè audiendum est, quod dives ille petebat refrigerari linguam suam, quia cruciabatur in flamma: quia enim juxta Apostolicam sententiam, humana lingua à Gehenna, hoc est, à gehennalibus incolis nunc dicitur inflammari: non immeritò postmodum flammis ultetricibus tradita, cum eisdem simul meretur aduci. Unde non incongruè de perversa lingua per Sapientem dicitur: *In flamma (inquit) sua non comburent justos: qui derelinquunt DEUM, incident in illam, & exardebit in illis, & non extinguetur: & immittetur in illos quasi Leo, & quasi pardus, ladeat eos.* Illud etiam quæ formidini, quanto nobis debet esse terrori, quod Veritas ait: *Matth. 12. Omne verbum otiosum, quod loquuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicij.*

Audiat vaniloqua lingua, audiat lingua otiosa, audiat lingua scabiola; lingua (inquam) scabiola, quæ velut scabiem quandam atque pruritu

tum patitur, nisi semper quodammodo acuto super vacuæ loquutionis ungue scalpatur. Audiat, & pavefcatur: intelligat, & tam terribilem sententiam perhorrescat. Audiat torrorem iudicii de ore ipsius iudicaturi. An non habeat aures, ut possit audire, quæ & manum habet ut possit occidere? *Mors enim & vita in manu lingue.* Audiat ergo quod ex ore veritatis dicitur, & subtili meditatione discutiatur, quod minatur: *Omne verbum (inquit) otiosum, quod loquuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die judicij.* Ponamus itaque, ut otiosum verbum (si contra sacræ Scripturæ sententias fas est dicere) leve sit & exiguum omnino peccatum. Sed quid milio brevius? *Quid pennâ levius invenitur?* Veruntamen, si pennarum vel miliorum innumerabilis multitudo congeritur, necesse est, ut portantis cervix, velut sub gravi lapide immoderantius pressa frangatur. Ex humentibus quoque faxis, tenuis quidem & rara gutta distillat: sed si vas subesse spatio longiore permittitur, ita plenum, ac si profluens unda decurreret, invenitur. Parvæ quidem, sed innumera cimphe, superbi Pharaonis & totius Egypti superavere virtutem. Breve tempus est, hora; sed dum hora horæ continua successione conjungitur, totius vitæ nostræ cursus impletur.

Nemo itaque semetipsum decipiat (fratres mei); sed peccatum, quia leve arbitratum esse, dum pensat, grave videatur in ejus aestimatione, cum numerat. *Quid enim durius saxo? Quid aquâ liquidius?* Et tamen à quodam sapiente dicitur: *Gutta cavat lapidem, consumitur annulus usu.* Nimirum & omnis animæ nostræ fortitudo ac soliditas destruitur, si assiduè inundantium, & quodammodo pluvialium verborum fluxibus atteratur, quamvis & leviter se peccasse quis asserat, cum Apostolus dicat: *Qui legem præserit, DEUM inbonorat.* Porò otiosis verbis assuetus, duplaci procul dubio culpæ videtur obnoxius: qui & divinas laudes, ad quas humana conditio assiduè provocatur, abjicit, & superflua loquacitati, à qua prohibetur, inflitit. Sicut de quibusdam Jeremias dicit: *Duo mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, & foderunt sibi cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas.* Quæ nimirum Prophetæ verba etiam de otiosa loquentibus possunt non inconvenienter intelligi: qui derelicto fonte aquæ vivæ (hoc est, postposito verbo vitæ) ora sua cisternas faciunt, ex quibus non novi, sed veteris hominis verba profertur: quemadmodum non recentem de fonte, sed sentinosam potius aquam de cisterna proferunt, & quia labia sua moderata discretionè reprimere nesciunt, cisternæ dissipatæ aquas nequeunt continere.

Notandum sanè quia sicut avis advolans exponit se ramo cujuslibet arboris: sic malignus spiritus plerumque veniens insidet linguæ inconsideratè loquenti: & inordinatum quid in decursa sermonis per surreptionem suade: effluere, unde postmodum veniens (quasi congesta dimicandi materia) cor hominis valeat impugnare. Iuxta conscientiam suam, fratres charissimi, unusquisque vestrum redeat in se, culpam quam dicimus recognoscat. Sæpe namque aliquid loquimur negligentè, unde postmodum ad silentii nostri custodiam redeuntes, tantam ingruentium cogitationum molestiam patimur, ut vix tolerare possimus. Et pœnitentè quidem

Demon linguæ verbo, ut avis ramo insidet.

IN IESU
Spiritu
II

omnino, tam incaute noxia protulisse, sed remedium non occurrit: quia quod semel emissum volat, non possumus revocare. Unde Flaccus ait: *Et semel emissum volat irrevocabile verbum.*

Oramus, psallimus: sed velle de corde nostro infixum spinæ illius aculeum non valemus. Tunc veteranus hostis, cum mentem nostram in tanto verlati turbine conspicit, victor & insultans gaudet, se quasi fructus de suo labore colligere, quos in male veraci terra linguæ nostræ meminit feminasse. In quo videlicet factio quid aliud quam Turdelam imitatur, quæ ex eo, quod digerit, moritur? Ex ejus quippe stercore planta nascitur, de cuius humore viscus conficitur, quo postmodum & ipsa capitur: atque ex eo, quod prius fuerat cibus ejus, agitur, ut & ipsa postmodum sit cibus alienus.

Ita ergo cum immunda quæque ac vana proferimus, quid aliud, quam laqueos, nobismet ipsis loquendo compingimus: quibus ab altis aucupibus (hoc est à malignis spiritibus) capiuntur? Sæpè autem sermo noster non loquenti, sed audienti pugnam generat, ita, ut cor ejus in odium illius, qui contraria verba protulerat, vehementer accendat: etsi facultas adsit non tam verba verbis reddere, quam malæ retributionis actibus parat responderi. Hæc autem in ipsa verborum confabulatione parvi pendenda nobis videntur, & levia: sed eam ad orationum secreta recurrimus, reducta protinus ad memoriam, dura proflus & intolerabilia iudicamus.

Quapropter (dilectissimi fratres mei) studemus nosmetipsos intra silentii claustra reprimere, & linguas nostras à vanis & inutilibus eloquiis cohibere. Anima namque nostra superni Regis est sponsa, quia accepto pignore sancti Spiritus, signaculo fidei est dotata. Maneat ergo

Anima
nostra
Dei sponsa
est.

in penetrabilibus suis virgo, non indecenter in publicum prodeat: non per oris limen egressa, insuper vacua verba cum sæcularibus inaniter fundat, ne; cum eam sponsum à modesta pudicitia suæ gravitate deviare conspexerit, quandoque objurgans dicat: *Signoras te, ô pulchra inter mulieres, egressa & abi post vestigia gregum.* In cubiculo ergo suo, virginali more relideat, oris ostium clauum teneat, & nunquam, nisi quæ ad expectandum sponsi cælestis adventum pertinent, loquutura procedat. Sub umbra silentii reprimat se, ne decolor videatur, ab omni æstu negotii sæcularis abscondat se, ut non immerito possit cantare alaci voce, *sub umbra illius quem desiderabam, sedis, & fructus ejus dulcis gutturi meo.* *Introduxit me in cellam vinariam: ordinavit in me charitatem.*

Solent autem sponsæ nobilium, diversas pigmentorum species mandendo per ora revolvere, ut advenientibus pro eis flagrantius valeant, ac suavius redolere. Anima etiam nostra, cepas, allia, & quicquid terrenæ prudentiæ acutissime ferret, proflus abhorreat: cassiam vero assidue orationis, stactem sacræ lectionis, & Psalmodiarum cinnamomum, & cuncta odoramenti spiritalis aromata jugiter fragrare contendat. Christus sit omne quod loquitur, omne quod delectatur, omne quod sapit, omne quod vivat. Christum spiret, Christum flagitet, Christum æquet, Christum ore pronuntiet, Christum assidua cordis meditatione petraet. Hactenus Petrus Damianus & ceteri Patres, qui tantopere silentium commendant: ut interim omittam (ne prolixior videat) Magnum Gregorium, qui in *Tractatu* in quadragesimali jejunii silentium, optime graviterque, ut solet, linguæ damna silentiique utilitates descripsit.

CAPUT XVI.

Exhortatio Prioris ad Humilitatem.

TEXTVS.

TV autem frater Brocarde, & quicumque post te institutus fuerit Prior, illud semper habeatis in mente, & observetis in opere, quod Dominus ait in Evangelio: *Quicumque voluerit inter vos maior fieri, erit minister vester: & quicumque voluerit inter vos primus esse, erit vester servus.*

GLOSSA IV.

IN hac & sequenti exhortatione Priorem moner ad humilitatem, & Fratres, ut Priorem suum venerentur, honorent, eique obediant. Et sic duo hoc loco à Regula exiguntur. Primum, Prælati erga subditos modestia, & humilitas. Secundum, subditorum erga Prælatum fidelitas, reverentia & obedientia: Circa primum D. Bapart. 2. sil. in *Regulis suis explicat. inter. 30.* Præfectumque sic indicat: *Præfectum: (ait) ne elatum sanast. Joâ. ciat dignitas, ut ne ipse à beatitudine humilitatis excedat, aut etiam elatus, in iudicium incidat Diaboli: MARIA verum illud credat, quod plurimum cura, plurimum est & nost. ministerium. Quemadmodum igitur qui multis salutatis ministras, & singulorum vulnecum sanis de-*

Vid. Cap.
35. & 36.
part. 2.
Disc. mo.
a JESU
MARIA
& nost.
Emma-

regit, & auxilia juxta subjecti mali proprietates adhibet, hoc ministerio non elationis occasione sumis, Prælati, sed potius humilitatis, studij, ac sollicitudinis: sic Comm. in multis amplius cui medela infirmitatum fraternitas, hoc Reg. tis concedita est, velut omnium minister, & pro Cap. qu omnibus rationem daturum, meditari ac sollicitus esse debet. Hoc pacto rectè assequitur scopum, velut Do- argumē- minus dixit Marc. 9. Cap. Si quis vult inter vos esse to capto primus, sit omnium ultimus, & omnium minister. sissime differant.

D. Augustinus in *Reg. Cap. 43.* sic de Prælati scribit: *ipse verò, qui vobis præsit, non se existimet, potestate dominans, sed charitate serviente, felicem. Honore coram vobis prælati sit vobis: timore coram DEO substratus sit pedibus vestris.* Circa omnes se ipsum honorum operum præbeat exemplum: corri-